posted by Willant on 11. november 2013 - 13:35
11.11.2013 - posledná úprava článku.

A legendás Csörsz-árok **[1]**

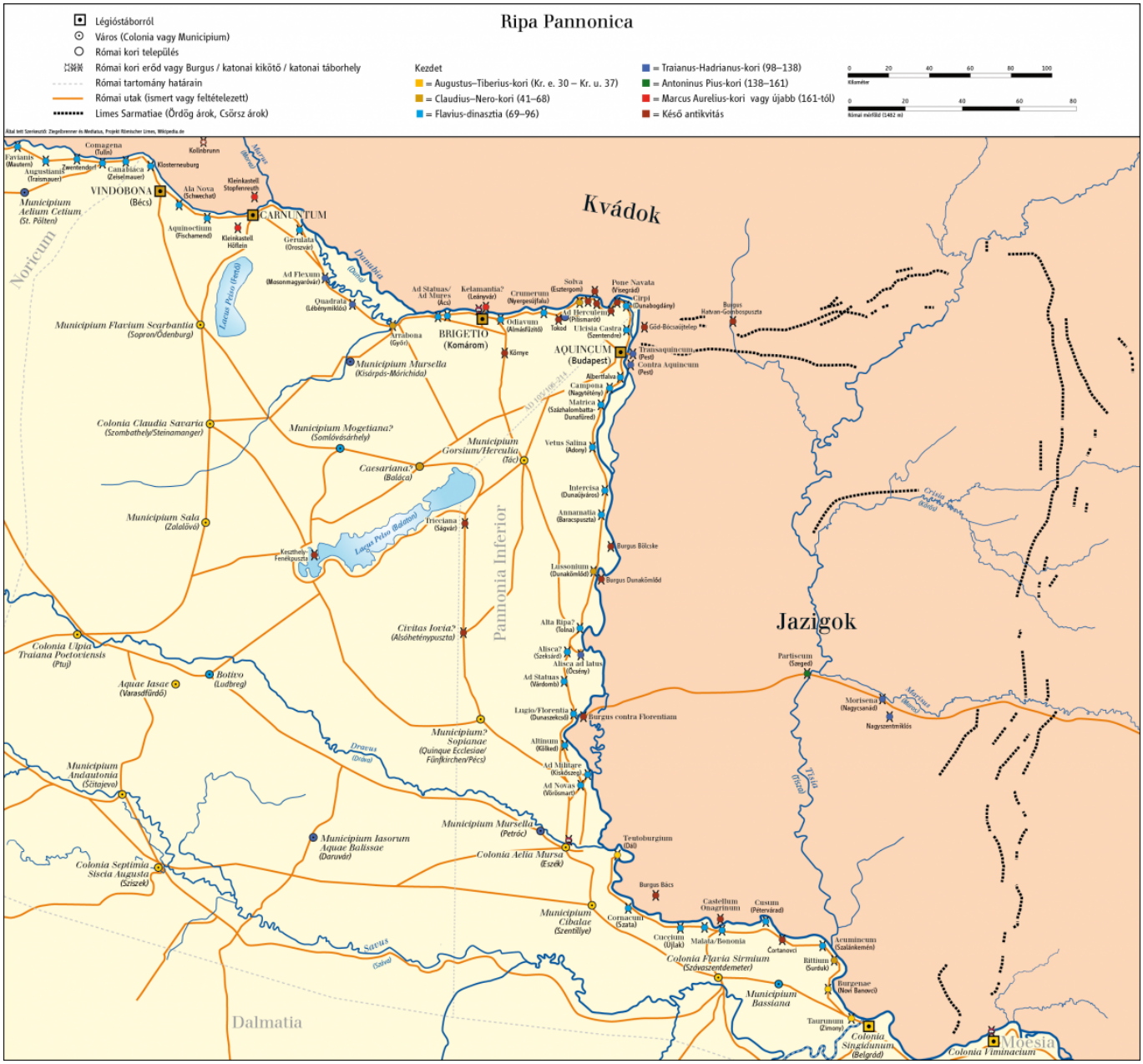

[2]Csörsz árka néven egy körülbelül 1260 km hosszú ókori védőműrendszer maradványait ismerik Magyarországon, mely mintegy körbekeríti az Alföldet: a Dunakanyartól indul, az Alföld északi peremén halad kelet felé a Tiszáig, majd Debrecen környékén délkeletre fordulva egészen az Al-Dunáig húzódik. **A Csörsz-árok, melyet Ördög-ároknak is neveznek, egy történelem előtti, hatalmas erődrendszer, mely észak - déli irányban húzódik Szitnótól a Garam és az Ipoly nyugati partjának vonalán**, Kőhidgyarmaton keresztül egész a Dunáig. Dunakeszi térségéből halad keletnek a Duna-Tisza-közén, majd a Tiszántúlon délre fordul és Debrecenen, Aradon valamint

Temesváron áthaladva Viminacium (22) és Margum (23) között éri el az Al-Dunát. **Szlovákiai szakasza meghaladja a 60 km-t**. A Csörsz-árokrendszer néven ismert sáncárok-rendszer több egymással párhuzamosan futó védelmi vonalból áll. Feladata volt a római csapatok ellenséges területekre való felvonulásának és ottani eredményes tevékenységüknek biztosítása. A kérdéses időszakban csak a szarmaták szállásterületei estek teljes egészében a sáncok határain belülre, így azok megépítése mindenképpen a szarmatákhoz kapcsolódik. Az építkezéseket római mérnökök irányították, sőt, a római csapatok részvételét sem lehet kizárni. Erre utal a sáncok szerkezete és tervszerű rendszere is. A sáncárok-rendszer belső vonalát a 4. század első felében kezdték el építeni, és a 339-es év a legvalószínűbb annak befejezésére. Ekkor ugyanis a 338. júniusi sirmiumi megegyezésben Pannóniát megkapó I. Constans császár több hónapot a térségben töltött, melynek során még a sarmaticus címet is felvette. Megfigyelhető, hogy mind a belső, mind a külső sáncok ugyanazt az irányt követik. Ezeknek az erődöknek mindegyikét stratégiailag fontos helyen építették, leginkább a különböző Barbaricumba, a Római Birodalmon kívülre eső területek felé tartó utak kiindulási pontjainál. A gótok Római Birodalomba történt befogadása megszüntette a gót fenyegetést, akik a birodalom határain belülre kerülve egyszerűen meg tudták kerülni a Csörsz-árokrendszert.

A sáncok tehát elveszítették korábbi rendeltetésüket, ráadásul a 378-as hadrianapolisi csata után a rómaiaknak már erejük sem volt fenntartani a szarmaták feletti protektorátust, ami így 376 - 378 között a sáncrendszer és a szarmaták feletti védnökség feladásához vezetett. Az árokrendszer sáncai azonban természetföldrajzi tényezőként továbbra is meghatározóak maradtak. A későbbi századok során útként, vízelvezetőként és birtokhatárként használták őket. A bennük lévő elszenesedett fa és kő réteget a századok során elszántották, elhordták. A sáncok meglétét mára már csupán a talaj kisebb-nagyobb egyenetlensége jelzi. A kövek egy része szétolvadt és megüvegesedett, ami csalhatatlan bizonyítéka annak, hogy ez a gátrendszer egykor rendkívül magas hőhatásnak volt kitéve. Az évszázadok során több nép védelmi funkcióját is betöltötte, többek között tatár-és török-ellenes feladatokat is ellátott. Kőhidgyarmati maradványait a kistatai temető Garam felé eső részén figyelhetjük meg.

21. A régészeti leletek nem tesznek lehetővé pontos datálást, ezzel szemben az írott források segítségével már szűkíteni tudjuk a III-IX. századig húzódó széles időhatárt. Azt tudjuk, hogy a kérdéses időszakban csak a szarmaták szállásterületei estek teljes egészében a sáncok határain belülre, ez alapján automatikusan adja magát a sáncrendszer szarmatákkal történő kapcsolatba hozása. Vagyis, ez a sáncok építésének III-V. század közé eső datálását valószínűsíti.

Az 1559-es Krakkói Krónika is, amelyben először szerepel a Csörsz-ároknév, ebbe a korszakba helyezi a sáncok építését, azaz a hun idők elé: „Azért hittanak Czersz árkainak, ...hogy az árkot az országnak oltalmára legelőször az csináltatta volna meg Attilának előtte, mikor itt külön- különb nemzetek lakoztak: ”

Egy másik forrás még inkább közelebb visz a sáncok korának megállapításához. Theophylaktos Simokattes, Maurikiosz császár (582-602) avarok elleni 601-602-es hadjáratának leírásánál régi római sáncokat említ a Viminaciummal szemben. Ez a leírás is minden bizonnyal a Csörsz-árokrendszerre vonatkozik, mivel annak sáncai pontosan Viminaciummal szemben érik el a Dunát. Mindezek alapján a VII. századot is ki lehet zárni a Csörsz-árok keletkezési idejeként, mert az előbbiek tanúsága szerint az 601-602-ben már állt és akkor is réginek számított. Ráadásul a bizánci történetíró is rómainak tartja.

Összegezve a fentieket, a Csörsz-árok lehetséges építési idejét sikerült a III. és a VI. század közé szűkíteni, és ebben az időszakban a szarmaták voltak, akik a sáncrendszer által határolt területen éltek.

Régészeti tény, hogy a késő szarmata leletek szinte csak a sáncokon belülről kerültek elő, azokon kívül csak szórványleleteket találtak, de azok sem voltak pár kilométernél messzebb a sáncoktól. Tehát, a sáncok megépítését mindenképpen a szarmatákhoz kell kapcsolnunk. A kérdés csak az, hogy tényleg a szarmaták építették-e? Valószínűleg a konkrét munkálatokat ők végezték, de római irányítás alatt, erre utal a sáncok szerkezete és tervszerű rendszere, valamint az is, hogy Theophylaktos rómainak tartja őket. A sáncok megépítéséhez szükséges nagyarányú szarmata-római együttműködés pedig csak szövetség esetén elképzelhető és egy nagyon kritikus helyzetben.

Források.

21. Bernát Péter: Stratégia és taktika a Kárpát-medence erődépítészetében a késő római korban Doktori (PhD) értekezés. [3]
22. Római város és táborhely Felső Moesiában (Szerbia), mely a Duna jobb partján vezető úton, Kostolácz helyén feküdt.
23. Római település, a szerbországi Morava folyó balpartján feküdt, castruma pedig ott, hol e folyó a Dunába ömlik
24. Súpis pamiatok na Slovensku, zväzok druhý K - P, 13. o. 25. Földsáncokkal határolt mélyedés, földvár.
Juhász Gyula: Kőhídgyarmat *KT Könyv- és Lapkiadó Kft.*, Komárno. [4]

Kategórie článkov: História [5]
Okolie [6]

Adresa zdroja (modified on 11.11.2013 - 14:23):http://kontakt.sturovo.com/drupal/371/legendas-csorsz-arok

Odkazy
[1] http://kontakt.sturovo.com/drupal/371/legendas-csorsz-arok [2] http://sturovo.com/drupal/sites/default/files/limes4-hu_0.png [3] http://www.doktori.hu/index.php?menuid=193&vid=7728 [4] http://www.deltakn.sk/elerhetosegek/ [5] http://kontakt.sturovo.com/drupal/kategorie-clankov/historia [6] http://kontakt.sturovo.com/drupal/kategorie-clankov/okolie